

WYMAGANIA EDUKACYJNE

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Klasa 2D2 – zakres rozszerzony

Rok szkolny 2026/2027

Jak czytać wymagania?

Wymagania pokazują nie tylko co powinieneś wiedzieć, ale przede wszystkim co powinieneś potrafić zrobić z posiadaną wiedzą.

Wymagania są kumulatywne – aby otrzymać daną ocenę, powinieneś również spełniać wymagania określone dla ocen niższych.

Wraz ze wzrostem oceny rośnie poziom samodzielności i złożoność wykonywanych zadań:

- 2 – rozpoznajesz, wymieniasz, wskazujesz, definiujesz
- 3 – opisujesz, charakteryzujesz, wyjaśniasz
- 4 – stosujesz wiedzę, porównujesz, analizujesz
- 5 – interpretujesz, oceniasz, uzasadniasz, formułujesz wnioski
- 6 – syntetyzujesz, problematyzujesz, tworzysz własną argumentację, rozwiązujesz złożone problemy

Ocena celująca nie wymaga opanowania treści wykraczających poza realizowany program. Oznacza bardzo wysoki poziom opanowania wymagań programowych oraz samodzielnego analizowania, oceniania, syntetyzowania i wykorzystywania wiedzy w nowych sytuacjach.

Dział	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
I. Demokratyzacja	Rozpoznaje, wskazuje i definiuje podstawowe pojęcia związane z demokracją i ustrojem politycznym. Wymienia podstawowe zasady i formy demokracji. Wskazuje najważniejsze etapy rozwoju demokracji i polskich tradycji demokratycznych. Rozpoznaje podstawowe cechy ustroju PRL oraz przemian ustrojowych po 1989 r. Wymienia przykłady patologii życia publicznego.	Opisuje, charakteryzuje i wyjaśnia genezę oraz rozwój demokracji, jej podstawowe zasady i formy. Opisuje polskie tradycje demokratyczne, rozwiązania polityczno-ustrojowe PRL oraz proces transformacji systemowej. Rozróżnia demokrację bezpośrednią i przedstawicielską. Wyjaśnia przyczyny i przejawy podstawowych patologii życia publicznego.	Stosuje wiedzę, porównuje i analizuje historyczne i współczesne rozwiązania demokratyczne. Analizuje przemiany ustrojowe Polski i przejście od systemu niedemokratycznego do demokratycznego. Porównuje formy demokracji. Analizuje mechanizmy funkcjonowania systemu demokratycznego oraz przyczyny i skutki patologii życia publicznego.	Interpretuje, ocenia, uzasadnia i wnioskuje na temat procesów demokratyzacji i transformacji ustrojowej. Analizuje wieloczynnikowo funkcjonowanie demokracji, w tym relację między zasadą większości a ochroną praw mniejszości. Ocenia wpływ korupcji, nepotyzmu, klientelizmu i innych patologii na życie publiczne. Interpretuje materiały źródłowe i uzasadnia własne stanowisko.	Syntetyzuje, problematyzuje i tworzy własną argumentację dotyczącą genezy, rozwoju i współczesnej kondycji demokracji. Analizuje złożone przypadki kryzysów demokracji, rozważa różne interpretacje procesów demokratyzacyjnych oraz formułuje samodzielne, wieloaspektowe wnioski dotyczące warunków trwałości i jakości systemu demokratycznego.
II. Myśl polityczna	Rozpoznaje, wymienia i definiuje podstawowe pojęcia dotyczące państwa, władzy, obywatelstwa,	Opisuje, charakteryzuje i wyjaśnia istotę państwa i władzy, funkcje państwa oraz mechanizmy legitymizacji	Porównuje, stosuje wiedzę i analizuje różne koncepcje państwa, jego funkcji i form. Analizuje źródła i sposoby legitymizacji władzy oraz status	Interpretuje, analizuje i ocenia różne koncepcje państwa, władzy i obywatelstwa. Wyjaśnia zależności między ideami	Syntetyzuje i problematyzuje wiedzę dotyczącą państwa, władzy i myśli politycznej. Krytycznie porównuje różne koncepcje i doktryny polityczne.

	polityki, ideologii i doktryny politycznej. Wymienia podstawowe cechy, funkcje i formy państwa. Rozpoznaje najważniejsze ideologie i doktryny polityczne, ideologie totalitarne oraz przykłady ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych.	władzy. Charakteryzuje formy państwa i status obywatela. Wyjaśnia znaczenie ideologii i doktryny politycznej. Przedstawia podstawowe założenia najważniejszych ideologii oraz charakteryzuje ruchy narodowe, regionalne i separatystyczne.	jednostki w różnych modelach państwa. Porównuje założenia ideologii i doktryn politycznych. Analizuje ich wpływ na życie polityczne oraz przyczyny rozwoju ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych.	politycznymi a praktyką polityczną. Porównuje współczesne ideologie i ocenia konsekwencje realizacji różnych doktryn. Analizuje mechanizmy ideologii totalitarnych oraz uwarunkowania współczesnych ruchów narodowych, regionalnych i separatystycznych. Formułuje i uzasadnia własne stanowisko.	Analizuje współczesne zjawiska z perspektywy różnych nurtów myśli politycznej. Rozważa relacje między wolnością jednostki, interesem wspólnoty i zakresem działania państwa oraz tworzy samodzielną, spójną i wieloaspektową argumentację.
III. Rywalizacja o władzę	Rozpoznaje, wymienia i definiuje pojęcia dotyczące partii politycznych, systemów partyjnych, wyborów i ordynacji wyborczych. Wymienia podstawowe funkcje partii. Rozpoznaje podstawowe rodzaje	Opisuje, charakteryzuje i wyjaśnia rolę i funkcje partii politycznych oraz sposoby ich działania. Charakteryzuje podstawowe systemy partyjne i polski system partyjny. Wyjaśnia zasady	Stosuje wiedzę, porównuje i analizuje typy partii i systemów partyjnych. Analizuje funkcjonowanie polskiej sceny partyjnej. Porównuje ordynacje wyborcze i wyjaśnia ich wpływ na wyniki wyborów, reprezentację polityczną i kształt	Interpretuje, analizuje i ocenia rolę partii politycznych w procesie rywalizacji o władzę. Analizuje przemiany systemów partyjnych oraz wpływ różnych systemów wyborczych na reprezentację polityczną,	Syntetyzuje i problematyzuje wiedzę o partiach, systemach partyjnych i wyborczych. Analizuje złożone sytuacje wyborcze i przewiduje możliwe konsekwencje zmian reguł wyborczych. Rozważa relację między reprezentatywnością a stabilnością systemu politycznego oraz tworzy samodzielną,

	partii i systemów partyjnych. Wskazuje główne elementy polskiego systemu partyjnego. Rozpoznaje podstawowe typy ordynacji wyborczych.	funkcjonowania ordynacji większościowej, proporcjonalnej i mieszanej oraz podstawowe zasady przeprowadzania wyborów.	systemu partyjnego. Wykorzystuje poznane zasady do analizy przykładowych sytuacji wyborczych.	tworzenie większości i funkcjonowanie państwa. Ocenia zalety i ograniczenia różnych rozwiązań wyborczych oraz uzasadnia własne stanowisko.	merytorycznie uzasadnioną argumentację dotyczącą organizacji rywalizacji o władzę.
IV. Państwo	Rozpoznaje, wskazuje i definiuje podstawowe pojęcia dotyczące ustroju, form państwa i mechanizmów sprawowania władzy. Rozpoznaje podstawowe cechy ustrojów USA, Francji, Rosji, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Włoch i Szwajcarii. Rozróżnia państwo unitarne i federalne oraz reżimy demokratyczne i niedemokratyczne. Rozpoznaje podstawowe modele relacji państwo–Kościół.	Opisuje, charakteryzuje i wyjaśnia mechanizmy sprawowania władzy i główne formy współczesnego państwa. Charakteryzuje system prezydencki, półprezydencki i parlamentarny oraz rozwiązania ustrojowe poznanych państw. Wyjaśnia różnice między federalizmem i unitaryzmem. Charakteryzuje reżimy demokratyczne,	Porównuje, stosuje wiedzę i analizuje rozwiązania ustrojowe wybranych współczesnych państw. Analizuje pozycję głowy państwa, parlamentu i rządu oraz relacje między organami władzy. Porównuje federalizm i unitaryzm oraz sposoby organizacji władzy regionalnej. Analizuje mechanizmy funkcjonowania reżimów demokratycznych i niedemokratycznych oraz różne modele relacji państwo–Kościół.	Interpretuje, analizuje i ocenia funkcjonowanie różnych systemów politycznych. Ocenia wpływ rozwiązań ustrojowych na relacje między organami państwa, stabilność rządów i odpowiedzialność polityczną. Analizuje przyczyny i konsekwencje dezintegracji państw złożonych. Ocenia różne modele organizacji terytorialnej państwa, sprawowania władzy oraz relacji państwo–	Syntetyzuje i problematyzuje wiedzę dotyczącą współczesnych systemów politycznych i modeli państwa. Samodzielnie porównuje złożone rozwiązania ustrojowe, wskazuje ich uwarunkowania, mocne i słabe strony oraz możliwe konsekwencje. Analizuje wpływ konstrukcji ustrojowej na jakość i stabilność sprawowania władzy oraz tworzy pogłębioną, wieloaspektową argumentację dotyczącą funkcjonowania współczesnego państwa.

		autorytarne i totalitarne oraz podstawowe modele relacji państwo– Kościół.		Kościół. Uzasadnia własne wnioski.	
--	--	--	--	---------------------------------------	--